

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Зайнчовська М. М., студентка групи УС-71

Національний технічний університет України „Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”
marganailik@ukr.net

У сучасному міжнародному середовищі кожна самостійна країна має власну валютну систему чи належить до міжнародної валютної системи. На валютну систему як форму організації міжнародних та національних валютних відносин покладена важлива і в той самий час актуальна функція збереження світової стабільності та порядку у валютній сфері. Україна також має свою валютну систему, яка має певні відмінності та особливості. У зв'язку із нестабільною економічною ситуацією саме зараз як ніколи актуально проаналізувати особливості валютної системи та валютної політики України.

Дослідженню питань, що пов'язані з формуванням та функціонуванням валютних систем, особливостям валютних політик присвячені праці Ф. Журавки [1], А. Гальчинського [2] та інших.

Метою даної роботи є аналіз сучасної валютної політики України та аналіз її ефективності

В проведеній роботі застосовувалися такі загально-наукові методи: аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція, абстрагування.

Валютна політика — сукупність економічних, правових і організаційних заходів, що здійснюються урядом, державними органами, центральними банківськими і фінансовими установами, міжнародними валютно-фінансовими організаціями у сфері валютних відносин всередині країни та за її межами [3]. Валютна політика є важливим інструментом механізму державного регулювання економіки, розширення зовнішньо-економічної діяльності.

В Україні головним законом, що регламентує валютну політику є закон, що увійшов у силу 7 лютого 2019 року "Про валюту та валютні операції" [4]. Нова система складається з восьми основних постанов Правління Національного банку, які замінили попередню базу з 56 нормативно-правових актів у сфері валютного регулювання. Нове регулювання передбачає низку послаблень на валютному ринку, які спростять ведення бізнесу та підвищать інвестиційну привабливість України.

Головною метою політики НБУ є забезпечення цінової стабільності. Наступним пріоритетом виступає сприяння стабільності банківської системи як ключової умови забезпечення фінансової безпеки держави. Остання передбачає функціонування фінансової системи у стані рівноваги, створюючи стимули для повної зайнятості та економічного зростання. Необхідними умовами для цього є адекватна оцінка та управління ризиками, підтримка певного запасу міцності для нейтралізації внутрішніх та зовнішніх шоків.

Досліджуючи динаміку зміни процентних ставок, валютного курсу, золотовалютних запасів та платіжного балансу проаналізуємо ефективність валютної політики України.

На рис.1 показана зміна середньорічної облікової ставки НБУ у період з 2001 до 2020 року [6]. Станом на 31.01.2020 облікова ставка НБУ становить 11%, що на 7% менше, ніж на відповідну дату 2019 року. Максимального значення облікова ставка досягала у 2015 році (30%), а мінімального у кінці 2013 та початку 2014 року (6,5%). Бачимо, що курс облікової ставки напряму залежить від стабільності економіки і зараз НБУ проводить політику зниження облікової ставки, що має стимулювати підприємницьку діяльність.

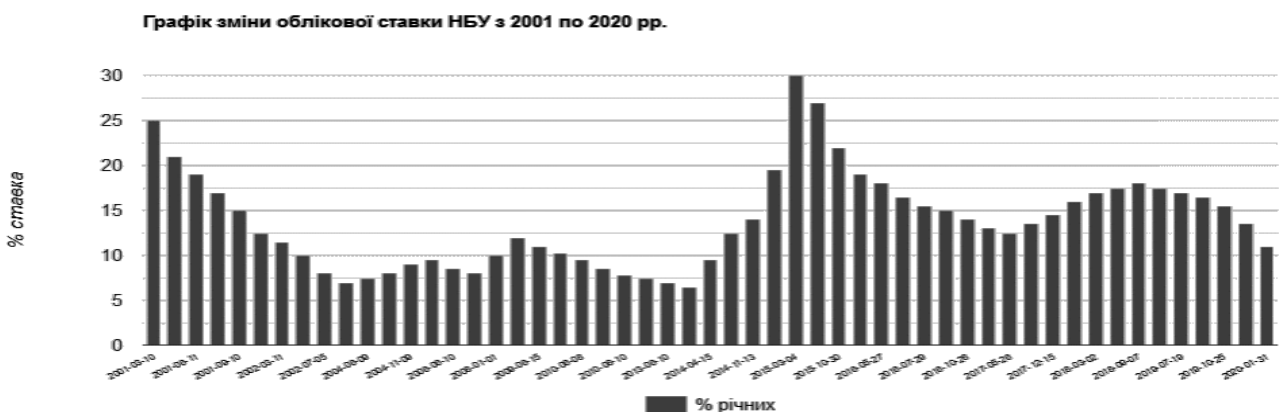

Рис. 1. Зміна облікової ставки НБУ 01.2001-01.2020 рр.

Наступним важливим показником є валютний курс. На цей показник впливають темпи інфляції у країні; динаміка грошової маси; рівень процентних ставок; стан платіжного балансу країни; державне регулювання валютного курсу; ступінь довіри до валюти на національному і світовому ринках. У свою чергу валютний курс прямо впливає на купівельну спроможність та експортно-імпортні відносини.

На рис. 2 зображено зміни валютного курсу гривні по відношенню до долара США. Станом на 07.02.2020 курс долара становить 24,58 грн [6]. У аналогічну дату 2019 року цей курс становив 27 грн А станом на 01.01.2014 — 8,01 грн Останній рік спостерігається повільне подання курсу валют, що несе більше сприятливих змін, ніж негативних.

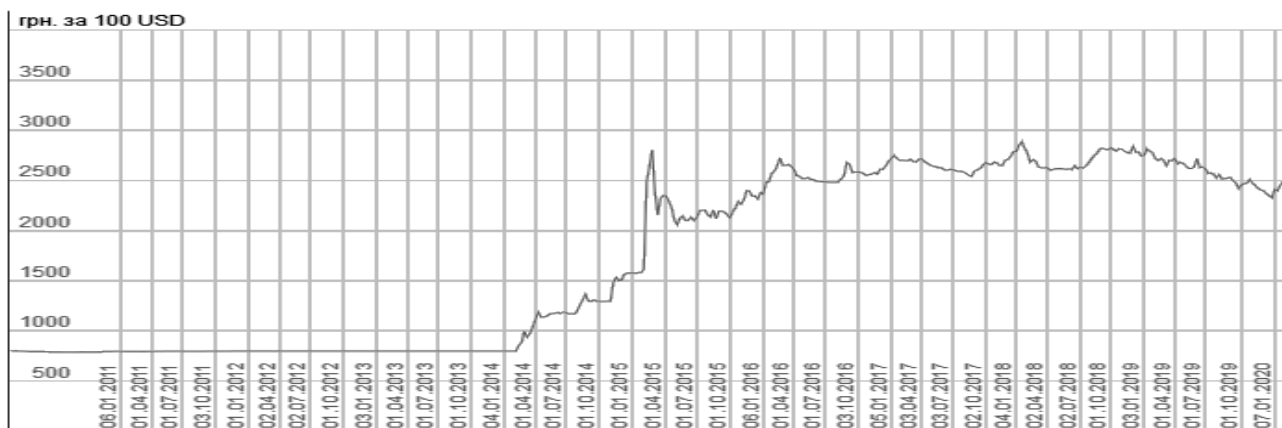

Рис. 2. Курс долара у період 01.2011-01.2020 року

Міцність гривні напряму залежить від наших золотовалютних резервів. Золотовалютні резерви — зовнішні високоліквідні активи, що знаходяться під наглядом держави та розраховуються в доларах США [6]. На рис. 3 зображена динаміка золотовалютних резервів України починаючи з 2012 року.

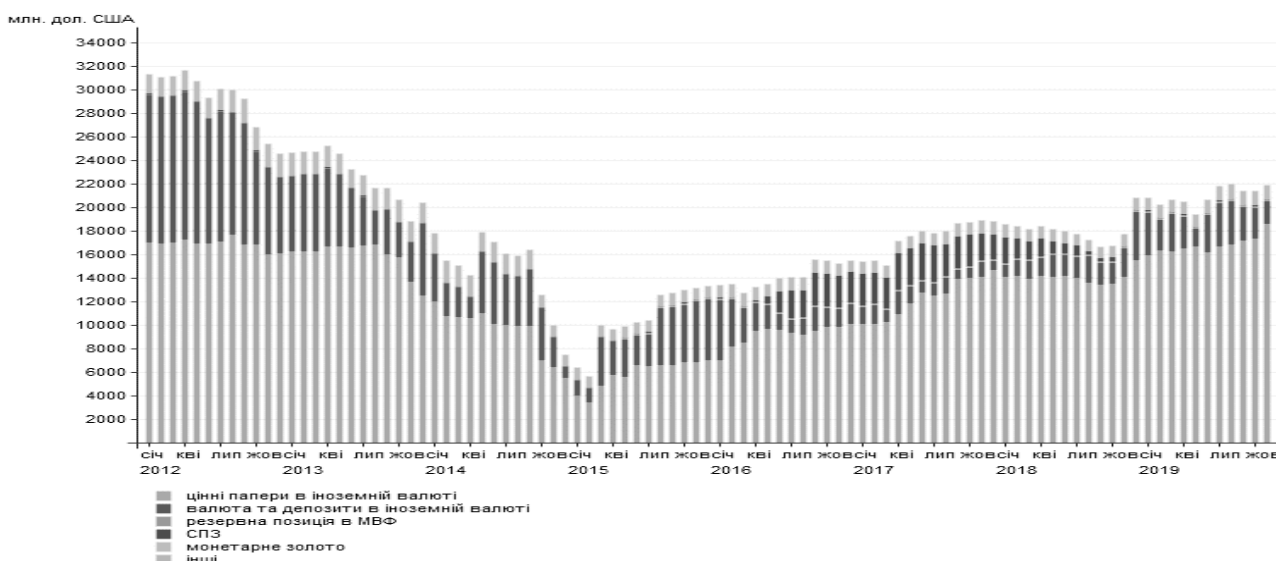

Рис. 3. Золотовалютний резерв 2012-2019 року

Критично низького значення золотовалютні резерви досягли у березні 2015 року і становили 5 625 млн дол. США. На листопад 2019 року вони становили 21932 млн.дол.США.

Наступним і останнім показником, що буде розглянутий, є платіжний баланс України.

Платіжний баланс — співвідношення між сумою грошових надходжень, отриманих країною з-за кордону, та сумою здійснених нею платежів за кордон протягом певного періоду. Основні компоненти платіжного балансу групуються за двома рахунками: рахунком поточних операцій, рахунком операцій з капіталом і фінансових операцій.

На рис. 4 зображена динаміка зміни платіжного балансу України. На кінець третього кварталу 2019 року платіжний баланс України був профіцитний та становив 2198 млн.дол.США [6]. Дефіцитний платіжний баланс спостерігався у 2008, 2009, 2011, 2012 та 2014 (-13307 млн дол. США) роках. За

останні роки спостерігається профіцитний платіжний баланс, проте він значно уступає показникам 2005 та 2007 року, і є менший у три рази.

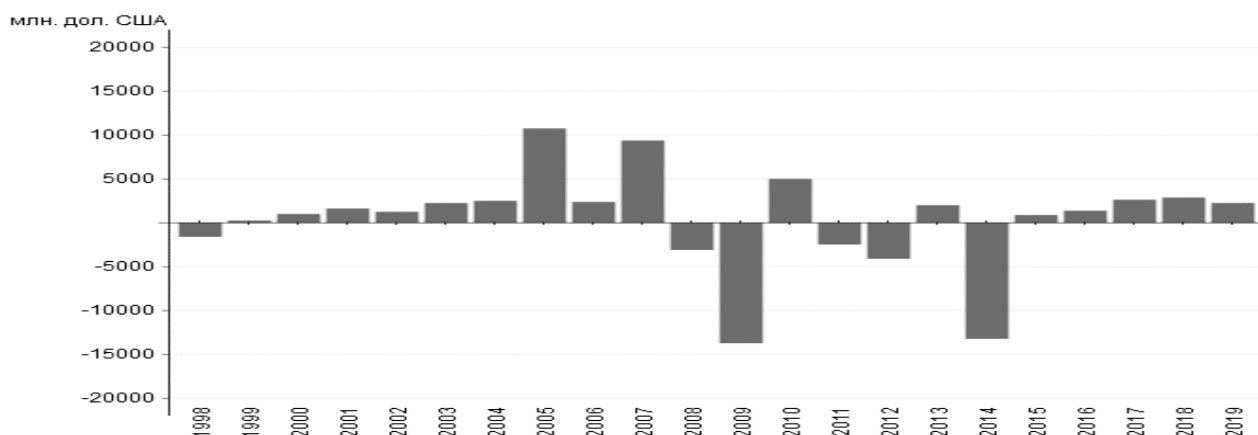

Рис. 4. Платіжний баланс України за 1998-2019 роки

Всі вище наведені показники є пов'язані один із іншим, і як правило, синхронно зростають або падають. Це пояснюється їх залежністю один від одного та загальною залежністю від стану валютної системи.

Підсумовуючи вище проаналізовані дані, можна зазначити, що валютна політика України має слабкі місця та сильно залежить від політичних та економічних дій. Будь-які політичні та економічні кризи несуть сильний обвал всіх фінансових показників, що говорить про недостатню незалежність та захищеність нашої валютної системи.

Практика валютного регулювання в Україні в останні роки показала, що на сьогоднішній день Національний банк України не зможе монетарними засобами здійснювати валютне регулювання в період кризових загострень. Курсові коливання є однією із загроз національним інтересам. Тому необхідною умовою та підґрунтям для реалізації головної функції НБУ — "забезпечення стабільності національної грошової одиниці" — є проведення ефективної політики для досягнення стабільності фінансово-кредитної сфери: вибір форм валютно-курсової політики, підтримання відповідного рівня темпу інфляції, збільшення золотовалютних резервів. Увесь комплекс форм та методів державного регулювання валютного ринку національної економіки розподілено залежно від специфіки та особливостей їх застосування на ринкові, адміністративні, економічні, монетарні, а також основні та додаткові інструменти тимчасової або постійної дії.

На нашу думку, спрощення законодавчої бази у сфері валютного регулювання — це крок до удосконалення валютної політики. Наступним кроком мають бути заходи, що зроблять нашу валютну систему більш стійкою та незалежною від негативних впливів. Цими кроками мають стати збільшення золото-валютних резервів, стимулюючи заходи з боку монетарно-фіскальної політики до розвитку промисловості та економіки нашої країни та зменшення обсягів зовнішнього державного боргу, що також оказують негативний вплив на стабільність валютної системи України.

Список використаних джерел:

1. Журавка Ф. О. Валютна політика в умовах трансформаційних змін економіки України : моногр. / Ф. О. Журавка. — Суми : Ділові перспективи, 2008. — 334 с.
2. Анатолій Гальчинський: "Нас очікує поетапне перетворення існуючої валютної системи, і сьогодні може йтися лише про проміжні рішення» [Електронний ресурс] — URL: https://dt.ua/ECONOMICS/anatoliy_galchinskiy.html.
3. Валютна політика [Електронний ресурс] — URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=33048.
4. Закон Укаріни "Про валюту і валютні операції" [Електронний ресурс] — URL: <https://bank.gov.ua/news/all/>.
5. Ефективність валютної політики України [Електронний ресурс] — URL: http://vlp.com.ua/files/35_8.pdf.
6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] — URL: <https://index.minfin.com.ua/>.
7. Валютна політика [Електронний ресурс] — URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123175&cat_id=122978.